

Asia: VN/4400/2021

Arviomuistio julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistarpeista

Lausuntonne arviomuistiosta

1. Kommenttinne arviomuistiossa tehdystä nykytilan kuvauksesta

Ei huomautettavaa.

2. Kommenttinne tietojärjestelmistä sääntelykohteena

Ei lisättävää.

3. Millaisia yleisiä vaatimuksia tietojärjestelmien toiminnallisuuksille pitäisi lainsäädännöllä asettaa?

Ei lisättävää.

4. Millaisia olennaisia teknisiä vaatimuksia hallintoasioita käsitteleville tietojärjestelmille pitäisi lainsäädännöllä säätää?

Ei lisättävää.

5. Millaisia vaatimuksia, kuten dokumentointivaatimuksia, tietojärjestelmien kehittämiseksi pitäisi lainsäädännöllä säätää?

Ei lisättävää.

6. Miten lainsäädännöllä tulisi varmistua virkavastuun toteutumisesta ja kohdistumisesta, mitä tulee tietojärjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon ja käyttöön, sekä tietovarantojen käyttöön?

Tietojärjestelmistä ovat usein vastuussa IT-yritykset. On erityisen tärkeää pyrkiä ulottamaan vastuuta myös niihin. Pelkkä sopimusoikeudellinen vastuu ei riitä kovin pitkälle, koska esimerkiksi sopimuksen purku on epätodennäköinen seuraus, koska viranomaisella ei ole välitöntä mahdollisuutta hoitaa järjestelmän hoitamia asioita muulla tavalla. Järjestelmiä myös rakennetaan monen organisaation yhteiseen tarpeeseen, esimerkiksi asianhallintaan. Tällöin esimerkiksi valtion viranomaisen tarpeet ovat vain yhden asiakkaan tarpeita, eivätkä ne suinkaan aina ohjaa IT-talon päätöksiä ohjelman kehittämisestä. Lisäksi monien luvattujen tai uusien laissa vaadittujen ominaisuuksien kehittäminen vie kohtuuttoman pitkän ajan. Virasto voi siis olla täysin riippuvainen

IT-talon päätöksistä, vailla tehokasta mahdollisuutta nopeuttaa IT-yrityksen toimintaa sopimukseen perustuvilla sanktioilla. Lisäksi esimerkiksi vahingonkorvaus ei saa järjestelmän toimintaa vaaditulle tasolle. On siis mahdollista, että viraston järjestelmä on viraston tahtomatta joltain osin lainvastainen, eikä virastolla ole tehokasta mahdollisuutta vaikuttaa asiaan. On mahdollista, että yksittäinen virkamies joutuu tilanteisiin, joissa hän on virkavastuussa jostain järjestelmän tuottamista päätöksistä vailla muuta mahdollisuutta välttää virkavastuu kuin erota tehtävästään. On toki hyvä, että lainsäädäntöä pyritään kehittämään tulevaisuuden tarpeisiin. On hyvin tarpeellista miettiä myös sitä, millä tosiasiallisilla keinoilla järjestelmät saadaan vastaamaan niille asetettavia vaatimuksia.

7. Mitä edellytyksiä tietovarannoille, niiden laadulle tai niiden käytölle tulisi lainsäädännössä asettaa, jotta niitä voidaan käyttää osin tai täysin automaattisessa päätöksenteossa?

Ei lisättävää.

8. Miten tietoturvallisuuden arviointia ja arviointijärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä tulisi kehittää? Entä erityisesti viranomaisten tietojärjestelmien arvioinnin osalta?

Ei lisättävää.

9. Kommenttinne muistiossa todetuista sääntelytarpeista yleensä

Sääntelytarpeet on esitetty varsin kattavasti.

10. Muut yleiset kommentit arviomuistiosta

Erittäin hyvä, että arviomuistiossa on huomattu myös tarve pohtia virkamieshallinnon ulkopuolisten tahojen, mm IT-yritysten vastuuta. Jos tietojärjestelmä on ostettu IT-yritykseltä, IT-yrityksellä ja erityisesti sen resurssoinnista päättävällä yritysjohdolla on ratkaiseva osa järjestelmälle asetettavien vaatimusten tosiasiallisessa toteuttamisessa.

Palmunoksa Jaana
Ilmatieteen laitos